

HÖGSTA DOMSTOLENS

BESLUT

Mål nr

meddelat i Stockholm den 3 december 2008

Ö 4227-06

KLAGANDE

1. KH

2. SK

3. WM

Ombud för 1-3: Advokat HB

Ombud för 1-3: Advokat HF

MOTPART

Soyak International Construction & Investment Inc.

Büyükdere Caddesi No. 38

Mecidiyeköy

TR-80290 Istanbul

Turkiet

Ombud: Advokat SJ

SAKEN

Avvisande av talan

ÖVERKLAGADE AVGÖRANDET

Svea hovrätts beslut den 25 september 2006 i mål Ö 1952-05

HÖGSTA DOMSTOLENS AVGÖRANDE

Högsta domstolen avslår överklagandet.

KH, SK och WM skall solidariskt ersätta Soyak International Construction & Investment Inc. för rättegångskostnader i Högsta domstolen med 10 000 EUR eller motsvarande belopp i SEK enligt på betalningsdagen gällande kurs, avseende ombudsarvode, jämte ränta enligt 6 § räntelagen från dagen för Högsta domstolens beslut till dess betalning sker.

YRKANDEN I HÖGSTA DOMSTOLEN

KH, SK och WM har yrkat att Högsta domstolen med ändring av hovrätts beslut skall avvisa den av Soyak International Construction & Investment Inc. förda talan. De har vidare yrkat befrielse från skyldigheten att utge ersättning för rättegångskostnader i hovrätten och ersättning för sina egna rättegångskostnader i tingsrätten och hovrätten.

Soyak har bestritt ändring.

Parterna har yrkat ersättning för rättegångskostnader i Högsta domstolen.

SKÄL

På grund av en överenskommelse mellan Soyak och Hochtief AG genomfördes ett skiljeförfarande enligt regler för Stockholms Handelskammars Skiljedomsinstitut. Dessa regler innehåller bestämmelser om kostnaderna. Av § 39 i då tillämpliga regler av den 1 april 1999 framgår att kostnaderna för förfarandet bestående av arvode till skiljeman, administrativ avgift till institutet samt ersättning till skiljeman och institutet för omkostnader bestäms slutligt av institutet. Parterna är enligt § 40 solidariskt ansvariga för betalning av kostnaderna. Skiljenämnden bestämmer om fördelningen av ansvaret mellan parterna för kostnaderna med hänsyn till målets utgång och övriga omständigheter. Enligt § 32 sjätte stycket i reglerna skall kostnaderna för förfarandet och dessas fördelning mellan parterna fastställas i skiljedomen eller annat beslut varigenom förfarandet avslutas.

Skiljemännen KH, SK och WM meddelade den 12 juni 2003 dom i skiljeförfarandet. I domslutet föreskrevs följande under punkt 2 (i svensk översättning): *Kostnaderna för skiljeförfarandet som av Stockholms Handelskammars Skiljedomsinstitut bestämts till 208 400,48 € och 59 612,00 SEK, skall betalas av parterna med hälften vardera.* I skiljedomen anmärktes att den part som ville göra invändning mot ersättningen till skiljemännen kunde inom tre månader från den dag då parten fick del av domen föra talan därom hos Stockholms tingsrätt.

Soyak har vid tingsrätten fört talan mot skiljedomen och yrkat att skilje-

männens arvode skall sättas ner och att skiljemännen skall förpliktas att till bolaget utge ett visst belopp. Till stöd för sin rätt att föra talan har Soyak åberopat 41 § lagen (1999:116) om skiljeförfarande.

KH, SK och WM har yrkat att Soyaks talan skall avvisas och som grund för detta gjort gällande dels att 41 § lagen om skiljeförfarande inte är tillämplig eftersom ersättningsbeslutet fattats av någon annan än skiljemännen, dels att institutets ersättningsbeslut är bindande för parterna och därför inte kan omprövas av domstol på materiell grund.

Enligt 37 § lagen om skiljeförfarande skall parterna solidariskt betala skälig ersättning till skiljemännen, och skiljemännen får i en slutlig skiljedom förplikta parterna att betala ersättningen till dem. Bestämmelserna i 37 § gäller dock inte om något annat har bestämts av parterna gemensamt på ett sätt som är bindande för skiljemännen (39 § första stycket). I 41 § föreskrivs att en part eller en skiljeman får hos tingsrätten föra talan mot skiljedomen om ersättning till skiljemännen och att sådan talan av part skall väckas inom tre månader från den dag parten fick del av domen. Vidare föreskrivs att skiljedomen skall innehålla en tydlig hänvisning om vad en part som vill föra talan mot domen i denna del skall göra. Enligt 43 § tredje stycket skall en sådan talan tas upp av tingsrätten på platsen för skiljeförfarandet.

I förarbetena anfördes att bestämmelsen i 41 § lagen om skiljeförfarande tar sikte på beslut om ersättning som skiljemännen själva har fattat samt att, i de fall ett beslut om ersättning till skiljemännen har fattats av någon annan instans än skiljemännen och tagits in i domen, detta beslut inte omfattas av

bestämmelsen. Som exempel nämndes fall då skiljeförfarandet administreras av Internationella Handelskammaren i Paris (ICC). Enligt förarbetena behövde detta inte uttryckligen framgå av lagtexten. (Prop. 1998/99:35 s. 169 och 241 samt SOU 1994:81 s. 301.)

Förarbetsuttalandena kan inte tilläggas den verkan att en part som är missnöjd med ersättnings storlek helt skulle vara förhindrad att få frågan prövad i domstol med den följd att en sådan talan skall avvisas. Utgångspunkten är att beslut som en tredje man fattat rörande ett rättsförhållande med stöd av villkor i parternas avtal kan underkastas domstols prövning i enlighet med tillämpliga civilrättsliga regler (se NJA 2001 s. 511; jfr Lindskog, Skiljeförfarande En kommentar, 2005, s. 1069 vid not 6). Ifall 41 § lagen om skiljeförfarande inte skulle vara tillämplig på tvisten, medför det därför inte i sig att parterna skulle sakna rätt att föra talan mot skiljemännen vid domstol angående deras ersättning.

Om uttalandet i förarbetena till 41 § lagen om skiljeförfarande tillämpas fullt ut efter orden, skulle det därför innebära att ersättningsbeslut som tagits in i domen men som fattats av någon annan instans än skiljemännen inte skulle kunna vinna rättskraft. Ersättningsfrågan skulle därmed kunna underställas en domstols prövning utan tidsbegränsning. Dessutom skulle en part bli tvungen att föra processer vid de olika domstolar där skiljemännen har hemvist. Det kan inte antas att avsikten med uttalandet varit att en sådan ordning skulle bli följd. De ändamålsskäl som bär upp preklusionsbestämmelsen i 41 § och forumbestämmelsen i 43 § är i lika mån tillämpliga på ersättningsbeslut som tas in i en skiljedom vare sig de fattats av ett skiljedoms-

institut eller av skiljemännen själva.

Vidare är att märka att skiljemännen enligt 37 § andra stycket lagen om skiljeförfarande får i slutlig skiljedom förplikta parterna att betala ersättningen till dem med ränta. I den bestämmelsen görs inget undantag för beslut som fattats av ett skiljedomsinstitut. Skiljemännen kan ha intresse av att åstadkomma exigibilitet också när ersättningsbeslutet fattas av ett institut, eftersom den säkerhet som då normalt ställts kan visa sig otillräcklig. På grund av vad som ovan anförts om möjlighet till materiell prövning av tredjemansbeslut kan det emellertid inte godtas att ett i skiljedomens intaget men av ett skiljedomsinstitut fattat ersättningsbeslut skulle vara verkställbart enligt 3 kap. 15 § utsökningsbalken utan att parterna dessförinnan kunnat överklaga beslutet inom viss frist.

Med hänsyn till det anförda och till förekommande av allehanda gränsdragningsproblem bör de diskuterade förarbetsuttalandena inte hindra att 41 § lagen om skiljeförfarande tolkas i enlighet med ordalydelsen, så att paragrafen, liksom 37 § andra stycket, gäller alla beslut om ersättning till skiljemännen som, i en eller annan form, har tagits in i skiljedomens domslut. En förutsättning är att detta återger hela ersättningsbeslutet eller att det i domslutet finns en tydlig hänvisning till det aktuella ersättningsbeslutet, varvid beloppen som sådana inte behöver ha tagits in i skiljedomens.

I förevarande fall har skiljemännen i domslutet beträffande kostnaderna hänvisat till institutets beslut. Den av Soyak väckta talan skall alltså inte avvisas på den grunden att 41 § lagen om skiljeförfarande inte är tillämplig.

Av det förut anförda följer att KHs, SK och WM invändning om att Soyak med bindande verkan har avstått från att få ersättningsbeslutet prövat av domstol inte är av beskaffenhet att prövas som en fråga om rättegångshinder utan utgör en del av saken som det ankommer på tingsrätten att ta ställning till.

I avgörandet har deltagit: justitieråden Johan Munck, Dag Victor, Torgny Håstad, Ella Nyström (referent) och Lena Moore
Föredragande revisionssekreterare: Jonas Härkönen